



**Riksidrottsförbundet**

# **Idrottsombudsmannen – Årsrapport 2024**





# Innehållsförteckning

<b>1. Inledning</b>	<b>3</b>
Syfte med rapporten	3
Sammanfattning av årsrapport	3
<b>2. Översikt av visselblåsarfunktionen</b>	<b>3</b>
Uppdrag och ansvar	3
Antal uppgifter	4
<b>3. Analys av inkomna uppgifter</b>	<b>6</b>
Idrottsombudsmannen (IO): Fakta	7



# 1. Inledning

## Syfte med rapporten

Rapporten syftar till att ge en övergripande bild av Idrottsombudsmannens (IO) arbete under 2024, med fokus på det reaktiva trygghetsarbete som bedrivits inom idrottsrörelsen.

## Sammanfattning av årsrapport

Under 2024 mottog visselblåsarfunktionen 821 uppgifter, vilket är det högsta antalet sedan IO inrättades 2018. En majoritet av dessa uppgifter (652) rör enskilda föreningar, medan 93 är kopplade till Specialidrottsförbund (SF) och 19 till Specialdistriktsförbund (SDF).

Antalet inkomna uppgifter har ökat för varje år sedan Idrottsombudsmannens tillsättning, vilket sannolikt kan tillskrivas en ökad kännedom om funktionen. Dessutom har tillsättningen av regionala ombud (RIO) under de senaste åren förbättrat närvaron i hela landet och lett till en mer effektiv hantering av ärenden. Vi ser också att det finns en ökad tendens i vår samtid att tillvarata sina föreningsrättigheter i större utsträckning än tidigare, vilket kan ha bidragit till den kontinuerliga ökningen av inkomna ärenden.

Den vanligaste kategorin är fortsatt "kränkningar", med 250 registrerade uppgifter. Kategorin "medlemskap" är den näst vanligaste, med 108 registrerade uppgifter, vilket är en ökning från tidigare år. Uppgifterna i denna kategori handlar om klagomål på föreningsdemokratin, där ett missnöje med styrelsers arbete är framträdande och frågor kring uteslutningar av medlemmar.

Vidare framgår att 51 av Riksidrottsförbundets 72 medlemsförbund har inkomna eller registrerade uppgifter kopplade till sig. Detta understryker behovet av visselblåsarfunktionens roll i att stödja och upprätthålla idrottens värdegrund.

# 2. Översikt av visselblåsarfunktionen

## Uppdrag och ansvar

Idrottsombudsmannen har som huvuduppdrag att säkerställa efterlevnad av idrottsrörelsens verksamhetsidé, vision och värdegrund. Genom att ge stöd till enskilda medlemmar, föreningar, specialidrottsförbund och RF-SISU distrikt bidrar IO till att skapa en trygg och inkluderande idrottsmiljö. IO arbetar också med att företräda föreningars eller enskilda medlemmars rättigheter enligt RF:s eller SF:s stadgar och har ett ansvar för att utreda misstänkta överträdelse av idrottens värdegrund.

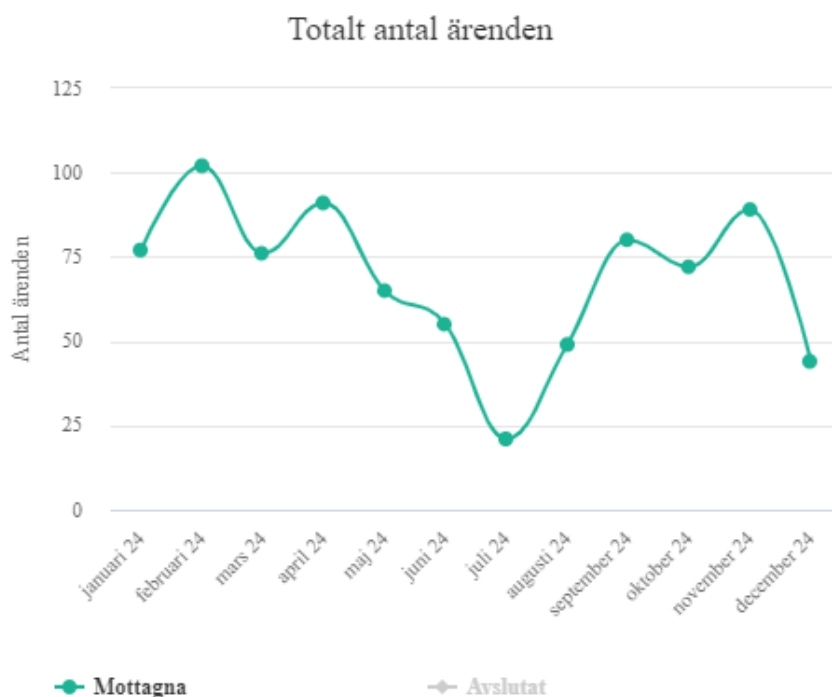


Visselblåsarfunktionen möjliggör anonym och krypterad rapportering av allvarliga risker som kan skada individer, idrottens organisation eller samhället i stort. Idrottsombudsmannafunktionen består av två idrottsombudsmän. Utöver detta finns fem regionala ombud och 14 kontaktpersoner på RF-SISU-distrikten. Tillsammans verkar dessa funktioner för att stärka tryggheten och säkerheten inom idrottssverige, och bildar en heltäckande organisation som främjar en säker och inkluderande idrottsmiljö.

## Antal uppgifter

Under 2024 registrerades totalt 821 uppgifter i visselblåsarfunktionen. Av dessa inkom 504 direkt via visselblåsarfunktionen, medan resterande ärenden registrerades av IO eller regionala ombud efter direktkontakt med enskilda medlemmar, föreningar, RF-SISU-distrikt eller förbund. Utöver detta hanterar IO och regionala ombud ett stort antal uppgifter via telefon och mejl, men dessa registreras inte alltid, då de ofta är av mer rådgivande karaktär.

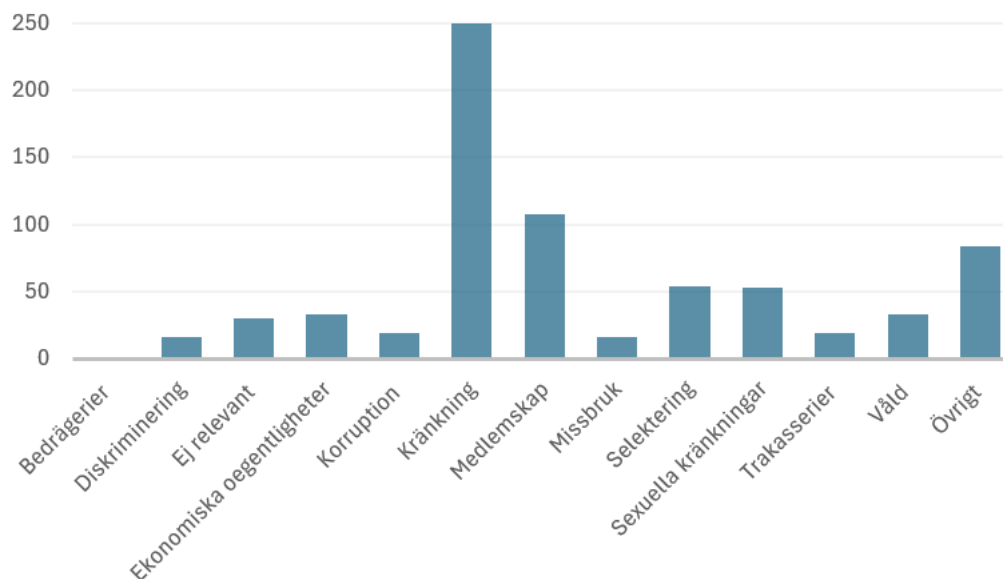
Rapporter om missförhållanden inom idrottsrörelsen kan lämnas av utövare, föräldrar, föreningar, idrottsförbund eller andra, både inom och utanför idrottsrörelsen. Dessa rapporter kan inlämnas via flera olika kanaler, såsom telefon, visselblåsarfunktionen och mejl. Alla inkomna rapporter registreras i IO:s ärendehanteringssystem för vidare hantering.



Likt tidigare år rör en majoritet av ärendena enskilda föreningar. Den vanligaste kategorin är "kränkningar" med 250 registrerade uppgifter. Detta är den bredaste kategorin och inkluderar många fall där vårdnadshavare uttrycker oro eller missnöje över hur deras barn behandlas.

Kategorin "selektering" har registrerat 54 uppgifter, men flera av dessa överlappar med kategorin "kränkningar", då selektering upplevs som en kränkande behandling. Riksidrottsförbundets definition av selektering menar att selektering handlar om att välja ut de för tillfället bästa – eller de som i framtiden bedöms bli de bästa – till matcher, läger, lag eller träningsgrupper. Detta kan dock upplevas som orättvist eller kränkande av de som inte får samma möjligheter, vilket förklarar överlappningen mellan dessa kategorier.

Under 2024 har 53 uppgifter kategoriserats som "sexuella kränkningar." Denna kategori omfattar ovälkomna och kränkande handlingar, såsom fysisk beröring, blickar, kommentarer samt spridning av oönskade bilder eller meddelanden av sexuell karaktär.



Under 2024 har IO hänvisat, uppmuntrat eller själva kontaktat polismyndigheten för rådgivning eller eventuell anmälan på grund av uppgifternas allvarliga karaktär vid 13 tillfällen. IO har även upprättat 12 bestraffningsärenden enligt kapitel 14 i RF:s stadgar. Dessutom har IO varit behjälplig och stöttat enskilda medlemmar, föreningar och SF med flertalet bestraffningsärenden.

Generellt sett är stora rikstäckande idrotter bland de mest förekommande i visseblåsartjänsten. Lagidrotter är mer vanligt förekommande än individuella idrotter. En av förklaringarna till detta är att selekteringsärenden är mer förekommande inom



lagidrotter enligt vår statistik. Av hänsyn till integriteten hos enskilda personer, föreningar och förbund specificeras dock inte vilka idrotter som är berörda.

### 3. Analys av inkomna uppgifter

Det gångna året har, som tidigare nämnts, inneburit den största mängden uppgifter som funktionen mottagit och registrerat sedan starten 2018. Denna analysdel syftar till att ge en översikt och identifiera utmaningar gällande de uppgifter som IO hanterar.

Majoriteten av ärendena rör barn i åldern 10 till 15 år. I de flesta av dessa ärenden är det vuxna som kontaktar IO. Det är även vanligt förekommande att unga vuxna hör av sig med uppgifter av allvarlig karaktär men där incidenten är ett par år gammal. Inom denna kategori är det vanligt att det rör sig om olämpligt beteende i form av inviter av sexuell karaktär, delning eller förfrågan om olämpliga bilder från tränare eller jämnåriga inom föreningen.

En utmaning inom idrottsrörelsen gäller rädslan för repressalier vid påtalande av kritik. Många uppgiftslämnare, ofta föräldrar till barn som är aktiva i föreningar, väljer att kontakta IO anonymt med hänvisning till rädsla för att deras kritik ska få negativa konsekvenser för deras barn. Flera beskriver också en upplevelse av att deras barn faktiskt drabbas om kritik framförs. Att som enskild medlem eller förälder påtala kritik gentemot en förening är en del av idrottens föreningsdemokratiska process, och eventuella påföljder av detta är oacceptabelt. Denna rädsla leder även till en stor mängd anonyma uppgifter, vilket i sig kan försvåra IO:s arbete att utvärdera, kommunicera och agera på inkomna uppgifter. En uppgiftslämnarens kontaktuppgifter är alltid konfidentiella och lämnas aldrig ut utan uppgiftslämnarens godkännande. För att motverka rädslan för repressalier inom idrottsrörelsen behöver alla ta ansvar för öppenhet och välkomna konstruktiv kritik.

En annan av IO:s utmaningar är hanteringen av selekteringsärenden. Föreningar behöver tydligt kommunicera vilken typ av verksamhet de bedriver. Öppenhet mellan styrelse, ledare och medlemmar är avgörande för att undvika missförstånd. Föreningars styrelser och specialidrottsförbund har det yttersta ansvaret för att verksamheten följer föreningens stadgar, värdegrund och verksamhetsplan. Trots att selekteringsfrågor inte ligger inom ramen för IO:s uppdrag kan IO utreda selekteringsärenden när de övergår till att bli en systematisk kränkande behandling.

Det framgår tydligt att många av de uppgifter och ärenden IO hanterar rör barn men, där en konflikt mellan vuxna istället har hamnat i fokus med följderna att barnet – den aktive – drabbas hårdast. Dessa ofta långvariga konflikter bottenar många gånger i oenigheter kring föreningars styrelse, ledare eller verksamhet. Utredningarna blir särskilt komplexa då konflikterna ofta pågått under en längre tid och involverade parter



har agerat både rätt och fel, vilket skapar så kallade "gråzonsärenden". Dessa kräver mycket tid och resurser från alla inblandade, inklusive föreningsmedlemmar, styrelser, SF/SDF, RF-SISU-distrikt och IO. Ofta är konflikterna så infekterade och kompromissviljan så låg att ärendets utgång leder till missnöje hos en eller flera parter. Den gemensamma nämnaren i dessa ärenden är dock alltid densamma – det är barnet som blir lidande.

Vi har även ett antal SF som inte har några uppgifter alls kopplade till sig under året. Här är det svårt att dra några slutsatser, men det kan ändå konstateras att dessa idrotter inte nödvändigtvis är helt förskonade från olika oegentligheter.

Ett återkommande mönster är att inkomna uppgifter ofta är ofullständiga eller att kompletterande information saknas. Detta försvårar IO:s arbete och begränsar möjligheterna att driva processen framåt. Här åligger det ett ansvar på den som lämnat uppgifter att regelbundet följa upp sitt ärende. Avslutningsvis står vi inför utmaningen att nå minderåriga inom idrottsrörelsen som är i behov av råd och vägledning.

Under 2025 planeras en förstärkning av IO:s resurser genom tillsättandet av en administrativ resurs. Detta kommer att minska den administrativa belastningen för IO och skapa bättre förutsättningar för att fokusera på kärnverksamheten. Sedan funktionen etablerades 2018, har idrottsrörelsen aldrig tidigare investerat så mycket resurser i det reaktiva trygghetsarbetet. Detta markerar ett fortsatt engagemang för att främja trygghet och säkerhet inom idrotten.

## Idrottsombudsmannen (IO): Fakta

- Uppdrag: Säkerställa att idrottsrörelsens verksamhetsidé, vision och värdegrund efterlevs.
- Organisation: Två anställda av Riksidrottsförbundet med självständig och oberoende funktion.
- Ansvarsområden:
  - Ta emot uppgifter, ger råd och vägledning.
  - Utreder misstänkta förseelser enligt kapitel 14 i RF:s stadgar (bestraffningsärenden).